

SPONSORBIJDAGEN

De heer A. Peeters	€	250,00
De heer en/of mevrouw R.J. van de Pol-de Haan	€	1.700,00
Dochters van de heer M. Prange	€	875,00
Mevrouw E.H. Mes-Kaandorp	€	100,00
Anoniem	€	375,00
Farmoco B.V.	4 dozen Vitex	
mevrouw A.Th.M. Koper	€	95,00
Melkhandel Ziere	€	500,00
Amalgamated Transit Union te Ontario ter nagedachtenis aan		
De heer A.A. Vanderveldt	\$	50,00
Mevrouw E. Halbmeijer-Verwaal	€	100,00

OVER SPIRITUALITEIT GESPROKEN

Een onderdeel van de palliatieve zorg visie is aandacht voor spiritualiteit. Dat leeft bij patiënten, hun naasten, het team. En bij elk mens kent het een andere oorsprong, en een andere behoefte. Een thema om dus heel individueel te benaderen.

Daarom is 2 jaar geleden in Bardo de spirituele commissie van start gegaan. Marieke Ridder, als geestelijk verzorger verbonden aan Bardo, praat ons bij. 'Wij realiseren ons dat wanneer we dit vertalen als 'spirituele zorg', misverstanden op de loer liggen, omdat het woord 'spiritueel' snel aan 'religiositeit' en 'zweverigheid' doet denken. Bedoeld wordt echter nadrukkelijk een brede aandacht voor de levensbeschouwelijke behoeften van patiënten. Het gaat om hun behoeften op het gebied van zingeving en zinverving: wat heeft betekenis voor mij en wanneer ervaar ik dat?'

De commissie signaleert behoeften en zaken die spelen op spiritueel gebied. Na overleg worden deze zonnig gerapporteerd en bespreekbaar gemaakt, natuurlijk

met inachtneming van wat vertrouwelijk is. Vaak leidt dat weer tot inbedding in het zorgproces, het beleid, of de toekomstplannen. Bovendien ondersteunt de commissie de teamleden bij het zich bewust worden van hun levensvisie, motivatie en krachtbronnen, deze zijn immers ook van invloed op hun functioneren binnen Bardo. Daarom denkt de commissie actief na over 'zorg voor zorgenden': hebben we als team voldoende oog voor elkaars behoeften? Zou

STAND VAN ZAKEN NIEUWBOUW

In de maand oktober is in de gemeenteraad van de Haarlemmermeer uitgebreid gesproken over de wijziging van het bestemmingsplan die nodig is om onze nieuwbouw op het Jansoniusterrein te realiseren. Het was hartverwarmend te merken hoe belangrijk de bestuurders, de raadsleden en de omwonenden het werk van Hospice Bardo vinden. Inmiddels heeft de raad unaniem ingestemd met het voorstel van het college. Dat betekent dat er weer een belangrijke

hobbel op de weg naar het nieuwe gebouw genomen is.

Intussen is op de bestaande locatie vastgesteld dat we volledig voldoen aan de nieuwe normen voor brandveiligheid. Het onderhoud van dit gebouw vraagt tijd en aandacht van onze klusvrijwilligers. Gelukkig dragen verschillende sponsors een steentje bij om het mooi en leefbaar te houden!

Zelfs in de herfst is de tuin mooi! En winterklaar gemaakt door de Lions in samenwerking met Stukart - Uw creatieve partner in groen.

Hospice Bardo is zeer de moeite waard om gesteund te worden. Word daarom lid van de Vriendenclub van Hospice Bardo of stort een donatie op rekening 32.45.72.093 bij de Rabobank.

BARDO IN CIJFERS T/M 3^E KWARTAAL 2009

- Opnames 40
- 20 vrouwen en 20 mannen
- Gem. leeftijd 73
- Jongste patiënt 52
- Oudste patiënt 93
- Overleden 37 (5 opnames uit 2008)
- Ontslagen 7 (2 opnames uit 2008)
- Gem. opnameduur 43 dagen
- Kortste opnameduur 1 dag
- Langste opnameduur 224 dagen (opname uit 2008)
- Komend van thuis 26 (4 opnames uit 2008)
- Komend uit ziekenhuis 17 (3 opnames uit 2008)
- Komend van elders 4
- Gem. bedbezetting 72%

het nog beter kunnen, en hoe dan? Marieke: 'We leggen de lat hoog: aandacht voor zingeving is er belangrijk genoeg voor!'

NIEUWSBRIEF

Hospice Bardo, Bornholm 48, 2133 AA Hoofddorp, Tel.: 023-5571142, Mail: hospicebardo@gmail.com

TEAM HOSPICE BARDO WERKT OOK BUITEN HAAR MUREN OVER HET PROJECT CASEMANAGEMENT PALLIATIEVE ZORG

Een patiënt in de palliatieve (terminale) fase en zijn naasten komen vaak met een scala aan zorgverlenende instanties en zorgverleners in aanraking. Naast (vaak complexe) lichamelijke problematiek, spelen psychosociale en levensbeschouwelijke vragen een rol. Bij het inzetten, regelen en verlenen van palliatieve zorg worden in de praktijk vooral knelpunten ervaren op het gebied van continuïteit, coördinatie en communicatie.

Ruimte voor verbetering

Voor patiënten en naasten zijn snelheid en beschikbaarheid, flexibiliteit en continuïteit rondom de organisatie van de zorg belangrijke aspecten. Maar ook het behouden van de eigen regie. Uit onderzoeken in vergelijkbare regio's is gebleken dat verbetering op een aantal punten mogelijk is. Het aantal zorgaanbieders is zodanig gestegen dat het voor de patiënt niet in één opslag duidelijk is, waar je voor welke zorg moet aankloppen. Het aanbod moet dus overzichtelijker worden. Maar ook, aan goede overdracht en communicatie tussen de verschillende zorgverleners kan nog gewerkt worden. In de overgangsfase van curatieve zorg naar de palliatieve zorg dient al aandacht te worden besteed aan de mogelijkheden die palliatieve zorg kan bieden, om zo later in het proces snel te kunnen anticiperen op een verandering of toename van zorgvragen. Kortom: één centraal aanspreekpunt, inhoudelijke coördinatie en eenduidige werkwijzen in de palliatieve zorg zouden een belangrijke kwaliteitsverbetering betekenen.

Het Netwerk Palliatieve Zorg Amstelland en Meerlanden, het bijbehorende Consultteam, de specialisten en oncologieverpleegkundigen uit het ziekenhuis en de huisartsen herkennen en signaleren deze problematiek ook in deze regio. In overleg en samenwerking met de ketenpartners is

Casemanagers Rensia Bouwmeester en Lenie Ossekoppe aan het werk

Hospice Bardo namens het palliatief netwerk sinds april gestart met het project 'casemanagement' om de coördinatie en de continuïteit van de palliatieve zorg in de regio Amstelland en Meerlanden te verbeteren. Financiering is beschikbaar gesteld door zorgkantoor Zorg en Zekerheid.

Wat houdt het project in?

Casemanagement heeft als doel het bieden van optimale palliatieve zorg afgestemd op de manier en plaats die de patiënt wenst en nodig heeft. Het project is gestart met de introductie van twee casemanagers, verpleegkundigen gespecialiseerd in palliatieve zorg.

Zij voorziet de patiënt en naasten van de juiste informatie, ondersteuning en advies en zoekt samen met hen naar oplossingen bij problemen. De casemanager fungeert als een schil gedurende het hele zorgproces en is een vast aanspreekpunt voor patiënt en hulpverleners in nauwe samenwerking met de huisarts. De casemanager is onafhankelijk en werkt samen met alle thuis-

Lees verder op pagina 2

Hospice Bardo is een kleinschalige woonvoorziening waar 24 uur per etmaal zorg wordt geboden aan mensen in hun laatste levensfase. Dat gebeurt door een team van beroepskrachten ondersteund door speciaal opgeleide vrijwilligers.

IN DIT NUMMER

Team Hospice Bardo werkt ook buiten haar muren (vervolg)	2
ABN AMRO over 'Discovering your voice'	3
Over spiritualiteit gesproken	3
'Andere mensen kunnen dit ook!' aldus Zorgvrijwilliger Bas Misset	3
Stand van zaken nieuwbouw	4

20 december

17.00 uur

Cirkel van licht

kijk op: www.hospicebardo.nl

Heeft u al een lichtje gekocht?

cirkel van Licht

Vervolg van pagina 1

zorgpartijen in het werkgebied. Zij neemt geen zorg over, maar is verantwoordelijk voor een samenhangend geheel en kan proactief denken en werken. De zorg van de casemanager worden aan alle volwassen patiënten geboden die binnen afzienbare termijn palliatieve zorg nodig hebben.

De praktijk

Als iemand te horen heeft gekregen dat er geen genezing meer mogelijk is kan dat veel vragen oproepen. Dan is het goed om te weten dat er palliatieve zorg mogelijk is. Bij deze zorg gaat het niet alleen om lichamelijke klachten maar is er ook aandacht voor gevoelens zoals angst, verdriet, en de verwerking. Verder is er aandacht voor de patiënt en zijn naasten voor allerlei praktische zaken. De wensen en behoeften van de

zorgvrager staan hierin centraal. De patiënt wordt door de arts of het ziekenhuis verwezen naar de casemanager. Deze gaat bij de patiënt op bezoek, inventariseert de zorgsituatie en bespreekt de wensen en behoeften. Daarna wordt het vervolg besproken en in een zorgplan vastgelegd. De casemanager heeft hierover contact met de huisarts en andere betrokken zorgverleners. Regelmatig wordt met de patiënt besproken of de zorgverlening nog steeds naar wens verloopt en of er aanpassingen nodig zijn. Waar nodig geeft zij verder advies, voorlichting of ondersteuning.

Resultaten

Tot nu toe zijn 70 patiënten uit de regio Hoofddorp door de casemanagers begeleid. Het project bevindt zich nog in de ontwik-

kelfase en in de komende periode zal er een evaluatie worden gehouden. Vooruitlopend op de uitkomst hiervan geven zowel patiënten als andere zorgverleners aan erg blij te zijn met deze nieuwe functie, met name een vast aanspreekpunt te hebben lijkt een gat te kunnen dichten.

CASEMANAGEMENT

Daar gloort iets nieuws aan de zorgende horizon
Casemanagement is het jongste devies

Om niet te verdwalen in thuisziekzindoolhofland
De casemanager geeft ons praktisch advies.

ABN AMRO OVER 'DISCOVERING YOUR VOICE'

Voor ABN AMRO was het zangevenement 'Discovering your voice' in de Hoofdvaaerkkerk op 8 oktober een bijzondere ervaring. Zo'n 150 mensen zaten niet stil in de kerkenbanken en lieten zich meeslepen door de swingende muziek van Dennis Kivit en Da Capo's popkoor uit Uithoorn. Samen met Ariane Joustra, Districtsdirecteur Zaken en Hanneke Bouwmeester, medewerkster Receptie van het ABN AMRO-filiaal aan het Marktpllein blikken we terug.

Handen uit de mouwen

Ariane vertelt hoe de samenwerking tot stand kwam: 'We wilden eigenlijk iets anders dan Bardo alleen financieel ondersteunen. Ook ingegeven door de recessie ontstond het gevoel dat we zelf iets wilden doen, zelf de handen uit de mouwen steken'. Dat kwam goed uit, en de voorbereidingen voor 8 oktober kwamen dan ook vlot op gang. Een aantal punten stond nog open op de 'to do'-lijst. Al snel kwam van het één het ander. Zo moest bijvoorbeeld de catering nog geregeld worden. Na een paar telefoontjes bleek ABN AMRO-relatie Multicatering enthousiast om hiermee te helpen. En via een contact van een account manager was de verlichting door Van Rossum Facilities ook zo geregeld.

Niet alleen afscheid nemen

Wat weten jullie van Bardo, hoe kijken jullie er tegen aan? Voor Hanneke was het heel natuurlijk en logisch om zich actief in te zetten voor Bardo. 'Mijn vader is 6 jaar

geleden overleden na een lang ziekbed. Ik weet hoe belangrijk het voor hem was, in de laatste periode, dat mensen naar je luisteren en met je praten en niet alleen afscheid van je komen nemen. Dat je nog meedoet. En dat je ook over dingen mee wilt praten in plaats van 'daar gaan we hem niet mee belasten'. Ik heb veel respect voor de medewerkers en vrijwilligers van Bardo.' Ook Ariane weet zich nog goed te herinneren bij het overlijden van haar vader, hoe waardevol die laatste fase is. Dat je naast al het

verdrietige, het met elkaar op een mooie, warme manier kunt afsluiten.

Teamspirit

In de aanloop naar het evenement is de verkoop van de kaartjes via de bankshops aan het Marktpllein en andere filialen geregeld. Hanneke: 'Toen ik zag dat de verkoop nog wel wat beter kon, zijn mijn collega en ik zelf op de mensen in de bankshop afgestapt. Dat hielp. Ook via mijn vriendin die zelf in een koor zingt, zijn 38 kaarten verkocht'

Hanneke Bouwmeester en Ariane Joustra

Maar ook op de avond zelf gaf het Hanneke en Ariane veel voldoening kaarten te verkopen voor dit goede doel. Ariane: 'Het is gewoon heel leuk om te doen. Iedereen was enthousiast, de teamspirit was enorm. Of je nou bij de ontvangst zat, lichtjes aan het inpakken of koffie aan het schenken was.' Bovendien is het leuk om eens op een andere manier met je collega's om te gaan. Die nacht ontving Hanneke nog enthousiaste sms-jes van vriendinnen die vanaf het balkon hadden meegezongen, op aanwijzing van de enthousiaste dirigent van het Da Capo Popkoor. Uiteindelijk heeft deze swingende avond 1500 euro opgeleverd.

DOET U GRAAG IETS VOOR EEN ANDER?

WORD VRIJWILLIGER!

Hospice Bardo.

Bel naar: 023-5571142

of kijk op:

www.hospicebardo.nl

'ANDERE MENSEN KUNNEN DIT OOK!' ALDUS ZORGVRIJWILLIGER BAS MISSET

Een stormachtige woensdagmiddag in november. Bas Misset (35 jaar) zit aan tafel met dochter Frederique en haar vriendinnetje Noah een spelletje te spelen. Zoon Pepijn ligt boven te slapen. 's Woensdags is Bas thuis voor de kinderen. Op de andere dagen werkt hij bij een adviesbureau voor personele diensten. Dan adviseert en begeleidt hij zorginstellingen met hun personeelsplanningen en roosters. Daarnaast loopt Bas twee keer per week hard, hij schaatst, gaat regelmatig uit en houdt er een sociaal leven op na. Alsof dit niet druk genoeg is, ging Bas drie jaar geleden doelbewust op zoek naar vrijwilligerswerk.

'Ik had er behoefte aan iets nuttigs te doen, iets in de zorg. Maar dan niet met verstandelijk gehandicapten of op de buurtbus.' Via de Stichting Meerwaarde is Bas terecht gekomen bij Bardo. 'Het sprak me meteen enorm aan, het sociale in combinatie met meer zorg gerelateerde taken.'

Bas dacht dat hij na de intake meteen aan de slag kon. Maar een basiscursus van acht avonden ging daaraan vooraf. 'Die cursus was echt heel nuttig. Je wordt goed voorbereid op wat je kunt verwachten, wat je eigen drijfveren zijn, maar ook praktische zaken zoals 'hoe til je zorgvuldig', komen aan de orde.' Op dit moment draait Bas avonddiensten van drie uur. Als de kinderen op bed liggen, begint hij om 20.00 uur bij Bardo. 'In Bardo is het eten dan ook net achter de rug. Samen met een andere zorgvrijwilliger ondersteunen wij de verpleegkundige. Dat betekent niet alleen mensen klaar maken voor de nacht, maar ook als de betrokkene daar behoefte aan

Bas Misset thuis met dochter Frederique en vriendinnetje Noah

heeft wat praten, tv kijken of misschien een spelletje doen. Vaak genoeg is iets kleins als het opschudden van het kussen al heel welkom.'

Regelmatig vertelt Bas in zijn omgeving over het vrijwilligerswerk bij Bardo. Het doet hem goed hoe positief daarop wordt gereageerd. Ook valt het hem op dat veel mensen ook wel zoiets zouden willen doen. Maar het bezwaar is vaak dat het òf moeilijk in te plannen is òf dat het mensen bijzonder zwaar lijkt, helpen in een hospice. Zelf ervaart Bas het helemaal niet als zwaar. 'Je bevindt je tussen mensen in de laatste fase van hun leven, dat is waar, maar het gaat over leven. Er wordt ook gelachen.' Ook het indelen van zijn tijd vindt hij geen probleem. 'Ja, het kost me één, soms twee

dagdelen per week, maar van tevoren is dat heel goed te plannen.' Bas wenst dat nog meer mensen deze stap maken om iets voor een ander te betekenen. 'Ik zou het inmiddels niet meer willen missen.'

Zou het komen omdat Bas beroepshalve met tijdsplanningen te maken heeft, of is het inderdaad gewoon een kwestie van tijd nemen en gewoon doen? Eén ding is duidelijk: Bas ervaart het vrijwilligerswerk bij Bardo als een verrijking. 'Ik leer er niet alleen veel van, het helpt me te relativeren, vooral met betrekking tot materiële zaken. En het is zeker inpasbaar in een druk leven, dat zie je bij mij.'